

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Etelä-Suomen aluehallintovirasto

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Sari Hietala

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Sari Hietala	Kehittämispäällikkö	0296 016 058	sari.hietala@avi.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimituksessa

Vastaajien määrä: 1

03.02.2016

5. Toimielimen nimi

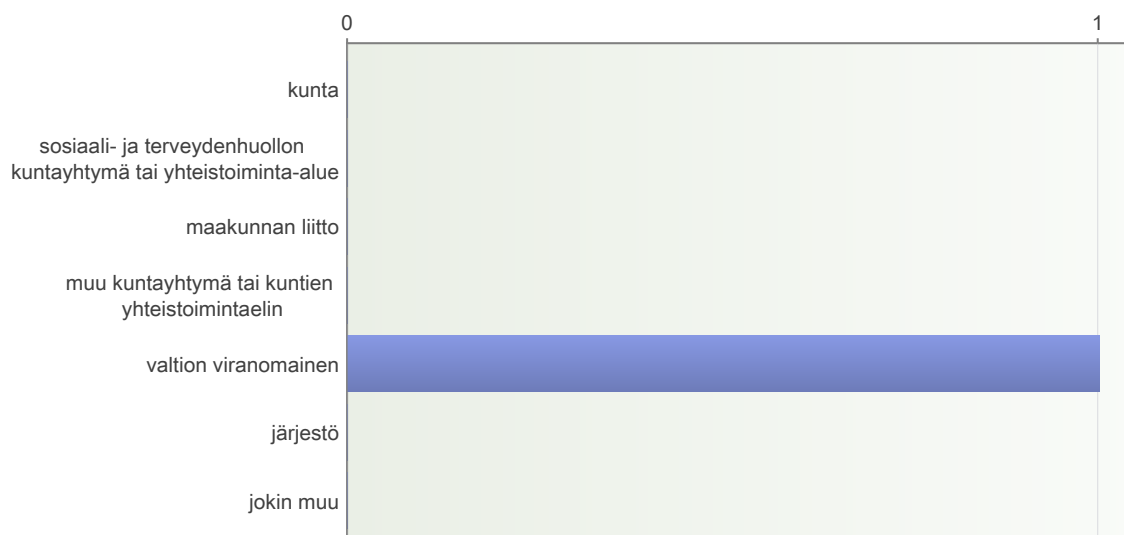
Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Etelä-Suomen aluehallintoviraston johtoryhmä

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Alueet ovat liian pieniä ja toimintojen järjestäminen tulee kalliiksi. Erityisen ongelmalliseksi asia tulee, jos itsehallintoalueille siirretään myös muita valtion aluehallinnon tehtäviä kuin kehittämistehtävät.

Tärkeänä pidetään sitä, että maakunnat ovat kooltaan sellaisia, että ne pystyvät huolehtimaan niille annettavista tehtävistä toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaasti ja että sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus ja valvonta toteutuvat valtakunnallisesti yhteisten kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten periaatteiden mukaan.

Nykyistä hallintoa moititaan monimutkaiseksi ja vaikeaksi hahmottaa. Tavoitteena tuleekin olla yksinkertainen ja selkeä hallinnollinen järjestelmä. Järjestelmän selkeyteen vaikuttaa merkittäväällä tavalla aluejaot.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymys ei suoraan koske aluehallintovirastoa, mutta Kymenlaaksossa litti haluaa kuulua Päijät-Hämeeseen, jonne se on kahdesti yrittänyt päästä. litti hankkii tällä hetkellä kaikki sosiaali- ja terveystalvvelunsa Päijät-Hämeen alueelta. Aluehallintoviraston näkökulmasta siirto on kannatettavaa, koska silloin myös Hätäkeskuspalvelut tulisivat muun Päijät-Hämeen alueen mukaisina (nyt tulevat Kuopiosta). Toinen vaihtoehto on, että littin sosiaali- ja terveystalvvelut järjestetään jatkossa Kymenlaakson itsehallintoalueella.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

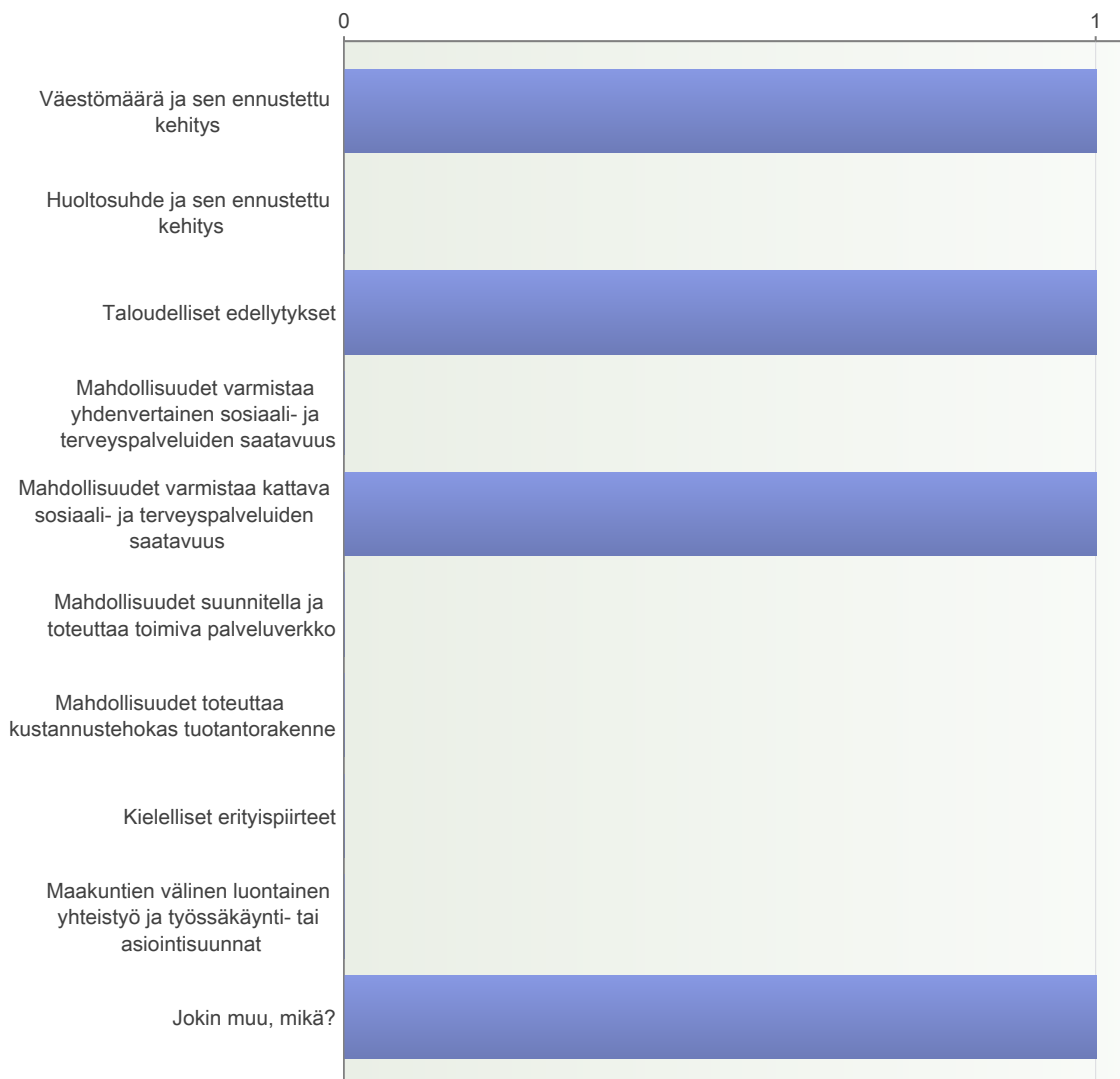
- Hallituksen tekemä päätös 18 maakunnasta, 15 sote-alueesta, 12 laajasta päivystystä tarjoavasta sairaalasta eivät muodosta selkeintä kokonaisuutta yksittäistä kansalaista ajatellen. Mahdollisuus varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveystalvveluiden saatavuus voi tästä syystä tuottaa ongelmia. Tällöin ohjauksen ja valvonnan merkitys korostuvat entisestään. Valvonnan järjestäminen on kuitenkin tällä hetkellä ratkaisematta.

Maakunnat ovat väestömäärältään ja elinkeinorakenteeltaan siinä määrin toisistaan poikkeavia, että yhdenvertaisten sosiaali- ja terveystalvvelujen järjestäminen edellyttää joillekin alueille taloudellista erityistukea, jonka allokointi puolestaan aiheuttaa ylimääräistä hallinnointia. Vähintäänkin olisi tullut määrittää maakuntien määrä samaksi kuin sote-alueiden eli 15.

Tavoitteena tulisi olla selkeä kokonaisuus ja yhtenevät aluejaot eri toiminnoille. Tietoisesti ei pidä rakentaa erilaisia hallinnollisia rajoja. Maakuntia tulisi olla sellainen määrä, että niistä jokainen pystyy järjestämään sote-palvelut.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: Jokin muu, mikä?

- Hallinnollisesta näkökulmasta on ehdottaman tärkeää, että alueella on hyvät taloudelliset edellytykset järjestää palvelut sekä toteuttaa kustannustehokas tuotantorakenne. Muutoin asiakaslähtöisyys tulee olla ensisijainen arviointikriteeri – kansalaisten yhdenvertaisuus, palveluiden saatavuus ja laatu sekä luontaiset työssäkäynti- tai asiointisuunnat tulee ottaa huomioon.

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä.

Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vastaajien määrä: 1

- Yhteistyösuuntien lisäksi tulisi ottaa huomioon muiden alueella toimivien sidosryhmien sekä julkisen hallinnon organisaatioiden työnjako ja aluejaot. Julkisen hallinnon tehtävät, yhteistoiminta ja kehittäminen olisivat tehokkainta ja tuottavinta toteuttaa silloin, kun julkisen hallinnon toimijoiden aluejaot olivat mahdollisimman yhtenevät. Yhteistyökumppanit voivat silloin kehittää aluetta ja palveluja kokonaisuutena.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella toimii muun muassa

Sairaanhoidopiirejä 5 (Kanta-Hämettä (TAYS, joka toimii Länsi- ja Sisä-Suomen AVIn alueella) lukuunottamatta muut shp:t kuuluvat HYKS:n erva-alueeseen)

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita (valvontayksiköitä) 18

Pelastuslaitoksia 8

Hätäkeskuksia 1 (Keravan Häke (Uusimaa), Hämettä palvelee Turku (Länsi- ja Sisä-Suomen AVIn alueella) sekä Kymenlaaksoa ja Etelä-Karjalaa palvelee Kuopio (Itä-Suomen AVIn alueella)

Poliisilaitoksia 5 (Kanta-Häme, Helsinki, Itä-Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Kaakkois-Suomi)

Puolustusvoimien joukko-osastoja 3 (Karjalan Prikaati, Panssariprikaati, Kaartin jääkäriyrykmentti)

Puolustusvoimien aluetoimistoja 3 (Uusimaa, Kaakkois-Suomi sekä Kanta- ja Päijät-Häme)

Maistraatteja 3 (Uusimaa, Häme ja Kaakkois-Suomi)

Maakuntia 5 (Uusimaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala)

ELYjä 3 (Uusimaa, Häme ja Kaakkois-Suomi)

Kuntia 62 (Hollola ja Hämeenkoski sekä Lahti ja Nastola yhdistyivät 1.1.2016)

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Ei vastauksia.

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- STM:n hallinnonala

Sosiaali- ja terveydenhuollon osalta maakunnille soveltuisivat yksityisten palvelujen valvonta ja nykyisin kuntien tehtävänä olevat yksityisten sosiaalipalvelujen lain mukaiset rekisteröintitehtävät.

Ehkäisevän päihdetyön ja romaniasioiden siirtäminen maakuntien tehtäviin Tarastin perusteluihin yhtyen.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämistehtävät ja perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö voitaisiin poistaa aluehallintovirastojen tehtävistä sikäli kuin ne eivät ole osa laillisuusvalvontaa. Edellä mainituissa tehtäväalueissa on kyseessä monialainen yhteistyö ja sen edistäminen alueelle sopivin toimintamallein.

Edellä mainittujen STM:n hallinnonalan tehtävien lisäksi esitämme harkittavaksi, voitaisiinko kotoutumisen ja etnisten suhteiden edistämiseen liittyvät tehtävät poistaa aluehallintovirastoilta. ELY-keskusten ko. laissa mainitut tehtävät siirtyisivät Tarastin ehdotuksessa maakuntavirastoille. AVI voisi toimia jatkossakin yhteistyökumppanina (maahanmuuttoasioiden ja etnisten asioiden neuvottelukunta yms.) toimialaansa kuuluvissa asioissa.

TEM:n hallinnonala

TEMin ohjauksessa toteutuvan talous- ja velkaneuvonnan järjestämistavasta on tehty selvityksiä. ESAVIN alueella akuuttina ongelmana on se, etteivät kaikki kunnat näe intressiä palvelun tuottamiseen. AVI on palveluiden järjestämistä vastuussa mutta valtion osoittama rahoitus riittää kattamaan vain osan palvelun tuottamisen todellisista kustannuksista, jolloin se ei houkuttele yksityisiä palveluntuottajia eikä järjestöjä. Olisi loogista, että aluehallintouudistuksen yhteydessä valtio ottaisi selkeästi rahoitusvastuun itselleen ja osoittaisi talous- ja velkaneuvonnan palvelut maakuntien järjestämistä vastuulle. Osassa kuntia talous- ja velkaneuvonnan palvelut on sijoitettu sosiaali- ja terveydenhuoltoon, koska sillä on nähty niiden syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus. AVI voisi toimia laillisuusvalvojana.

OKM:n hallinnonala

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan varsinkin lapsiin ja nuoriin liittyvät ohjaus- ja valvontatehtävät keskitettäisiin laajasti valtion aluehallinnon vastuulle. Samalla turvattaisiin poikkihallinnollisuus, tehokkuus, taloudellisuus sekä oikeusturva, ja varmistettaisiin yhdenmukainen asiakkaiden kohtelu ja palvelujen järjestäminen joka puolella Suomea. Tehtävien pilkkominen 18 maakunnan alueelle ja päätettäväksi muodostaa liian pieniä yksiköitä eikä edistä tasapuolisen opetuksen turvaamista.

Pelastustoimi

Uudistuksen yhteydessä on lähtökohdaksi linjattu pelastustoimen tehtävien tarkastelu maakunnissa:

- 1) Keskeistä on jatkossa määritellä, millainen on julkishallinnon ohjausjärjestelmä ja miten hallinnonalojen/toimialojen tehtävät ja roolit jakaantuvat. Tehostuuko tai yhdenmukaistuuko varautumisen ja laajemmin sisäisen turvallisuuden ohjaus keskushallinnosta? Aluehallintovirasto pystyy tekemään poikkihallinnollista yhteistyötä ja toivottavasti hallinnon siiloutuminen voidaan uudistuksessa estää.
- 2) Linjauksissa todetaan, että maakunta voi tuottaa palvelut itse, ostaa palvelut tai tuottaa palvelut useammalle alueelle. Tässä edellytyksenä on, että pelastuslaitoksien määrä harkitaan ja päätetään järkeväksi pelastustoimen näkökulmasta.
- 3) Mikäli terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujen taso määrittelemään julkisella palvelulupauksella, pitää pelastustoimen olla tällaisessa järjestelyssä yhdenmukaisesti mukana. Turvallinen ympäristö on perusoikeuksien kannalta yhtä merkittävää kuin terveydenhuollon yhdenvertaiset palvelut. Lisäksi perusoikeuksien toteutumista varmistaa valtion selkeämpi mukaantulo toimintojen rahoittamisessa.
- 4) Uudistusta tulee tehdä tehtävät edellä. Toimijat ja toimijoiden henkilöstö ovat oman työnsä parhaita asiantuntijoita. Toivottavasti työntekijät ovat voimakkaasti mukana, kun toimintatapoja uudistetaan. Hallituksen linjaukseen sisäministeriö on vastauksessaan (15.12.2015) todennut, että toisena kehittämismuutoksena olisi toimintojen keskittäminen ilman aluehallintovirastoja mutta sitä ennen haettaisiin kokemuksia yhden aluehallintoviraston mallista. Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että mitään välivaiheita ei tarvita, vaan on tehtävä rakenteellinen uudistus, joka on mahdollisimman joustava toimintaympäristön muutoksille.

Varautuminen

Aluehallintovirastojen turvallisuustehtävien näkökulmasta valtion keskus- ja aluehallinnon uudistuksen yhteydessä operatiivista ja varautumisen johtamista ja niiden ohjausta ja valvontaa on selkiytettävä, yksinkertaistettava ja tehostettava. Varautumisessa sekä tilanteiden johtamisessa maakunta luo joka tapauksessa uuden hallinnon toimijan ja tason. Siksi uudistuksessa myös valtion keskus- ja aluehallinnon, maakuntien ja kuntien tehtävät ja vastuut johtamisessa ja varautumisessa tulee säätää niitä koskevassa lainsäädännössä nykyistä selkeämmin. Keskeistä on, että normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

toimitaan pääosin normaaliolojen toimivaltuuksien mukaisesti. Toiminta häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa ei voi perustua oletukseen sellaisesta asiantuntemuksesta, jollaista ei normaaliolojen tehtävissä kerry, tai toimintamalleista ja verkostoista, joista ei arjen työtehtävissä synny kokemusta.

Tavoitteena tulee olla turvata selkeät toimivaltasuhteet normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Varautumisen kokonaisuudesta, johtamisesta, ohjauksesta ja valvonnasta vastaa valtioneuvosto ja kukin ministeriön hallinnonalallaan. Aluehallintovirasto (valtion aluehallinto) voi nykyisen yhteensovittamistehtävän lisäksi selkeästi johtaa, ohjata ja valvoa alueellista varautumista valtioneuvoston ja ministeriöiden ohjauksen mukaisesti. Maakunnalle kuuluu kaikki sen toimialojen varautumistehtävät. Kunta vastaa edelleen varautumisesta kunnille jäävien tehtävien osalta. Keskeistä on, että kaikkien em. toimijoiden poikkihallinnollinen ja monitoimialainen toiminnan luonne tukee myös varautumisen yhteensovittamista viraston sisällä ja niiden kesken. Samoin keskeistä on varmistaa voimavarojen riittävyys, valtakunnallinen yhteiskäyttö ja laaja yhteensovittaminen tarvittaessa, jotta turvataan resurssien joustava ja tehokas käyttö.

Hallintopalvelut

Hallinnon näkökulmasta muistutetaan, että substanssitehtäville tulee turvata riittävät hallinnolliset tukipalvelut. Ne voidaan kuitenkin tuottaa valtakunnallisesti. Etelä-Suomen aluehallintovirastolla on jo hyviä kokemuksia siitä, miten hallinto- ja kehittämistehtävien valtakunnallisen organisoinnin kautta voidaan saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä, tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta palvelujen järjestämisessä, asiakasnäkökulmaa unohtamatta. Erityisesti digitalisaation vauhdittamiseksi on tärkeää tehdä yhteistyötä yli virastorajojen jo nyt, jotta voidaan edistää järjestelmien yhteiskäyttöä ja yhteensopivuutta.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien ja kuntien tulisi edelleen valtuustokausittain tai erikseen sovittuina aikaväleinä laatia yhteinen hyvinvointisuunnitelma, joka kattaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen. Keskeistä on kohdistaa resursseja ennaltaehkäisevään työhön, kuten talous- ja velkaneuvontaan, opetuksen järjestämiseen, ikäihmisten liikuntaan jne. Ennaltaehkäisevällä työllä on suorat vaikutukset kustannuksiin ja myöhempisiin tarpeisiin. Hyvinvointisuunnitelmien tuella saadaan aikaiseksi pitkän aikavälin kehittämislinjauksia. Parhaimmillaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja indikaattorit toimivat alueen kilpailukykytekijänä ja onnistumiset alentavat kustannuksia pitkällä aikavälillä.

Keinot löytyvät poikkihallinnollisen yhteistyön avulla muun muassa seuraavasti:

- tunnistetaan yhdessä asiat, mihin kiinnitetään huomiota
- motivoidaan toisia ja tuetaan valintoja
- luodaan tiivis yhteistyö kuntien sivistystoimen kanssa (koulut, varhaiskasvatus, liikunta, kirjastot, kulttuuri, nuorisotoimi)
- laaditaan poikkihallinnolliset seurantamittarit, joiden avulla voidaan nähdä toimien ja poikkihallinnollisen yhteistoiminnan lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset.
- turvataan yhteys kuntien hyvinvointiohjelmiin ja -kertomuksiin tarvittaessa lainsäädännöllä
- tuetaan maakuntien jakamalla rahoituksella (esim. projektit ym. yhteistyöhankkeet) hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Kunnilla/maakunnilla tulee olla kannustimia hyvinvoinnin edistämistä ja sote-palvelujen tarvetta ehkäisevien palvelujen ylläpitämiselle ja/tai vastaavasti sanktioita hyvinvoinnin edistämisen laiminlyönnistä.

19. 12. Vapaaehtoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Nyt ehdotetut alueet ovat liian pieniä, jolloin toimintojen järjestäminen tulee kalliiksi. Erityisen ongelmalliseksi asia tulee, jos maakunnille siirretään myös muita valtion aluehallinnon tehtäviä kuin kehittämistehtävät.

Nykyinen maakuntajako, 18 maakuntaa, johtaa siihen, että kaikkia tehtäviä ei voida hoitaa jokaisella alueella. Tehtäviä joudutaan antamaan maakuntaa suuremmille alueille, mikä johtaa järjestelmän ja aluejakojen monimutkaisuuteen. Kustannusten ohella kysymys on myös osaamisen ja erityisosaamisen turvaamisesta palveluissa. Digitalisaatio mahdollistaa monien tehtävien hoitamista paikkariippumattomasti ja valtakunnallisesti, jolloin voidaan turvata erityisosaaminen ja sijaisjärjestelyt nykyistä paremmin ja tehokkaammin. Läsäoloa, välitöntä asiakaspalvelu tai aluesidonnaisuutta edellyttävät tehtävät on kartoitettava erikseen.

Aluejakoja pitäisi tarkastella kokonaisuutena, ja luoda yhtenevät rajat hallinnollisesti kaikkien toimijoiden kesken. Se selkiyttäisi yhteistoimintaa sekä tehostaisi tehtävien hoitoa ja tuloksellisuutta. Selkeät yhtenevät aluejaot luovat selkeyttä rakenteisiin ja asiakaspalveluun. Aluejako määrittää kansalaisten olettamaa palveluiden järjestämisestä. Tehtäviä voidaan silti hoitaa laajemmilla alueilla, kuten ELY-keskuksissa ja AVI:issa tällä hetkellä. Sekavuus ja ristikkäisyys aluejaoissa on vältettävä.

Esityksestä jää epäselväksi mitä tarkoitetaan vaativan tason (sosiaali)päivystyksellä, joiden määrä olisi 12. Onko kaksitasoinen (sosiaali)päivystys toimiva kansalaisen akuutin (sosiaalihuollon) tarpeen kannalta? Sosiaalipäivystys tulisi järjestää sote-alueiden mukaan (selkeät ja yhtenevät rajat alueilla muiden toimijoiden kanssa).

Uudenmaan maakunnan ja sote-alueen valtavasta koosta suhteessa muihin itsehallinto- ja sote-alueisiin Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa seuraavaa: Uudellamaalla tulisi kuntia kuullen löytää maakunnan erityispiirteet huomioiva malli, joka on aidosti toteutettavissa ottaen huomioon mm. muutosjohtamisen haasteet.

20. 13. Vapaaehtoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Hallitus on jo linjannut, että se selvittää maakuntien osittaisen verotusoikeuden mahdollisuutta. Ensisijaisesti rahoitus tulee valtiolta. Etelä-Suomen aluehallintoviraston näkemyksen mukaan maakunnilla tulee olla myös itsenäistä rahoitusvastuuta. Kansalaisten kannalta tärkeitä on läpinäkyvyys: mitä rahoittaa valtio, mitä maakunta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen korvamerkitty rahoitus tulee järjestää kestäväällä ja yhdenmukaisella tavalla koko Suomessa. Pelastustoimen valtakunnallinen rahoitus esitetään toteutettavaksi sosiaali- ja terveystalouden rahoitusmallin mukaisesti. Keskeisenä pidetään hallituksen linjausta siitä, että kokonaisveroaste ei nouse.